

14.8.2017

Työ- ja elinkeinoministeriö

Viite: TEM/1179/00.06.02/2017

Lausunto selvitysluonnoksesta jakamistalouden säädösympäristön haasteista ja kehittämistarpeista

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt lausuntoa virkamiesselvityksestä koskien jakamistalouden säädösympäristön haasteita ja kehittämistarpeita.

Palvelualojen työnantajat Palta ry kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta ja haluaa korostaa seuraavia asioita lausuntopyynnössä esitettyjen kysymysten osalta.

Jakamistalous ja sen merkitys

Jakamistalouden kansantaloudellinen merkitys on vielä varsin pieni, mutta eri arvioiden mukaan jakamistalousalustojen ja palvelun tarjoajien tuotot kasvavat nopeasti: PwC:n arvion mukaan markkinoiden arvon arvioidaan kymmenkertaistuvan 1,3 miljardiin euroon vuoteen 2020 mennessä. EU:n taloutta jakamistalouden arvioidaan kasvattavan 160-572 miljardilla eurolla tulevaisuudessa.

Jakamistaloudessa on kyse tyypillisen ei-ammattimaisen toiminnan, esimerkiksi ajoneuvon tai asunnon väliaikainen vuokrauksen tai satunnaisen keikkatyön, skaalautumisesta isommaksi markkinaksi digitaalisen alustan vauhdittamana. Tämä on synnyttänyt uusia liiketoimintamalleja ja luonut uusia joustavampia työtilaisuuksia ja tulonlähteitä yksittäisille kansalaisille. Samalla jakamistalous kannustaa tehokkaampaan resurssien käyttöön.

Ilmiö on herättänyt niin lainsäätäjän kuin ammattimaista toimintaa harjoittavien yrittäjien ja yritysten huomion. EU:n komissio on pyrkinyt kartoittamaan mahdollisia lainsäädäntötarpeita tiedonannolla sekä digitaalisten alustojen, että jakamistalouden (*collaborative economy*) osalta. Tähän mennessä komissio on kuitenkin tyytynyt ehdottamaan ohjeistuksen lisäämistä jäsenmaissa, sekä korostamaan toimijoiden itsesääntelyn tärkeyttä. Jatkoselvityksiä tullaan myös tekemään ja lainsäädäntöehdotuksia voi jatkossa tulla komission toimesta.

Suurimmat jakamistalouteen liittyvät haasteet Suomessa

Lainsäädäntö tuo monilta osin haasteita jakamistalouden liiketoimintamallien laajamittaiseen hyödyntämiseen. Näitä on kuvattu hyvin virkamiesselvityksessä. Määrittely ei-ammattimaisen ja ammattimaisen toiminnan välillä on usein haasteellista. Lupa-, ilmoitus- tai rekisteröintimenettelyjä on yli kahdellakymmenellä toimialalla. Haasteita liittyy myös verotukseen, sosiaalivakuutukseen, vastuujärjestelyihin ja kuluttajansuojaan.

Kaikkia näitä mahdollisia pullonkauloja lainsäätäjän tulee voida tarkastella strategisesti ja kokonaisvaltaisesti yli ministeriörajojen, jos digitalisaation

14.8.2017

mahdollistamia uusia liiketoimintamalleja halutaan Suomessa hyödyntää laajamittaisemmin.

Itsensä työllistäminen, freelance-työt, kevytyrittäjyys ja internetin kautta tehtävät keikkatyöt ovat kansainvälisiä ilmiöitä. Yhä useammin työtä tehdään samanaikaisesti useille eri toimeksiantajille sen sijaan, että työtä tehtäisiin perinteisesti työsuhteessa yhdelle työntantajalle. Digitalisaatio ja digitaaliset alustat vauhdittavat tätä kehitystä ja luovat samalla uusia työmahdollisuuksia. Tätä kehitystä silmällä pitäen itsensä työllistämisen tulee olla helppoa ja yksinkertaista. Tätä haastaa kuitenkin jäykkä työlainsäädäntö ja jäykät työmarkkinat.

Tarpeelliset sääntelyratkaisut tai muut viranomaistoimet haasteiden ratkaisemiseksi

Jakamistalous haastaa vakiintuneiden yritysten liiketoiminnan monilla toimialoilla. Vakiintuneille yrityksille tai ammattimaista toimintaa harjoittaville yrittäjille kohdistuu lukuisia velvoitteita, joita jakamistalouden toimijat pystyvät välttämään. Jotta lainsäädännöllä ei jatkossa luotaisi uusia esteitä digitaalisten liiketoimintamallien syntymiselle erillissäätelyllä, tulee keskittyä ensi sijassa olemassa olevan sääntelyn purkuun ja keventämiseen. Tällöin voidaan luoda tasavertaisemmat kilpailuolosuhteet vakiintuneiden toimijoiden ja jakamistaloustoimijoiden välille.

Sujuva yhteistyö viranomaisten ja jakamistalouden toimijoiden välillä on keskeistä. Epäselvissä kysymyksissä – esimerkiksi palveluntarjoajan verotettavien tulojen ilmoittamisessa – tulisi viranomaisten ja palvelua välittävän alustan voida toimia yhteistyössä, jotta tarvittavat velvoitteet pystytään hoitamaan.

Tarpeelliset sääntelyratkaisut tai muut viranomaistoimet jakamistalouden edistämiseksi Suomessa

Virkamiesraportissa korostetaan, että viranomaisohjeistusta ja -neuvontaa tulisi lisätä. Samoin korostetaan, että tarpeetonta erillissäätelyä tulisi välttää. Palta ry tukee tätä lähestymistapaa.

Samalla on jatkettava määrätietoisesti sääntelyn keventämistä, muun muassa siirtymällä luvanvaraisuudesta ilmoitusmenettelyyn ja itsesääntelyyn, varmistamalla yhtenäiset lain tulkinnat, helpottamalla yritysten velvoitteisiin kuuluvaa raportointia sekä purkamalla sektorikohtaista lainsäädäntöä, joka on päällekkäistä yleissäätelyn kanssa.

Yrittäjämuotoista työn tekemistä tulee tukea ja yritystoiminnan aloittaminen tulee tehdä helpoksi ja yksinkertaiseksi, jotta jakamistalouden potentiaalia voitaisiin täysimääräisesti hyödyntää. Käytännön ongelmaksi on muodostunut yksinyrittäjien vaikeus saada tietoa vallitsevan lainsäädännön sisällöstä sekä viranomaisten erilaiset tulkinnat yrittäjästatuksesta. Tässä yhteydessä on eri lainsäädäntöjen määritelmät käytävät läpi ja tarvittaessa on tehtävä muutosesitykset

14.8.2017

lainsäädäntöjen käsitteiden yhtenäistämiseksi. Jakamistalouden kehitykseen helpotusta toisi selkeä "yhden luukun ja yhden tulkinnan -periaate". Kaikkien viranomaisten yhteinen ja selkeä ohje yrittäjänä toimimisesta sekä "yksi viranomaisen luukku", josta saa neuvontaa niin työsuhde-, työttömyysturva- ja verolainsäädännön tulkinnoista sekä yrittäjästatukseen vaikuttavista asioista ja sopimuskäytännöistä.

Lainsäädännön kehittämisen lisäksi innovaatiopolitiikan toimia, ml. julkista tutkimus- ja kehittämisrahoitusta sekä korkeakoulujen opetus- ja tutkimustoimintaa tulee ohjata vahvemmin edistämään digitaalisten palveluiden ja alustojen syntymistä Suomeen.

Lopuksi

Palta ry katsoo, että digitalisaation mahdollistamia uusia liiketoimintamalleja ei tule suitsia erillissäätelyä luomalla. Päinvastoin, Suomen tulisi pyrkiä olemaan edelläkävijä ja lainsäädännön kehittämistä tulisi voida tarkastella strategisesti valtioneuvoston tasolla. Neuvonnan ja ohjeistuksen tulee olla ajan tasalla ja helposti saatavilla.

Samalla tulee huolehtia olemassa olevien yritysten ja ammattimaisesti toimivien yrittäjien tasavertaisista kilpailuolosuhteista. Tätä voidaan parhaiten edistää purkamalla eri toimialoihin kohdistuvaa erillissäätelyä sekä uudistamalla yleistä työelämään kohdistuvaa sääntelyä.

Helsingissä 15.8.2017

Kunnioittaen,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "Riitta Varpe".

Riitta Varpe
toimitusjohtaja
Palvelualojen työnantajat PALTA ry

Palta on palvelualoja edustava elinkeino- ja työmarkkinajärjestö. Meillä on 1 900 jäsentä, jotka toimivat logistiikan, informaation ja viestinnän, huollon ja kunnossapidon, yritys- ja asiantuntijapalvelujen, hallinnon ja tukipalvelujen sekä viihteen ja virkistystyksen toimialoilla. Palta vastaa myös finanssialan työmarkkinatoiminnasta ja on EK:n toiseksi suurin jäsenliitto.

Palta – uuden työn edelläkävijä.